

структуры и институциональные формы в области образования (организационные инновации).

Переход к рыночной экономике выдвинул принципиально новые требования к руководителям и специалистам организаций и содержанию их подготовки и переподготовки. Одним из основных направлений подготовки кадров в настоящее время является подготовка управленческих кадров и предпринимателей. Учебный процесс подготовки данных специалистов должен отвечать требованиям рынка, развивать у них навыки управленческой и предпринимательской деятельности.

Все большую популярность получают сокращенные программы – основные образовательные программы подготовки специалистов с высшим профессиональным образованием, которые реализуются в сокращенные сроки на основе имеющихся знаний, умений и навыков студента, полученных на предыдущем этапе профессионального образования. Для этого разрабатываются дополнительные профессиональные программы.

Обучение – это непрерывный процесс. Он представляет собой последовательность различных процедур, каждая из которых влияет на эффективность обучения. Необходимо обратить внимание на системный подход – тщательную и кропотливую проработку каждого этапа обучения. Его преимущества: ориентация на выполнение задачи, разработка учебного процесса с позиций учащегося, возможность проверки результатов на рабочем месте и т.д.

ҰСТАЗ – ЕЛ БОЛАШАҒЫН ЖАСАЙТЫН КИЕЛІ МАМАНДЫҚ

БАРМАШЕВА Ш.Ш

Оқу мен тәрбие – егіз, бір бірінен бөліп алып қарауға болмайтын табиғаты танылып тұрған үрдіс. Ұстаз- бір елдің болашағын жасайтын киелі мамандық иесі. Оның парасатты, жүріс тұрысы, сөйлеу мәдениеті, ішкі жан дүниесі тіпті киім киісі бәрі баланың назарынан тыс қалмайды. Қазақтың кемел ойлы ұстазы А.Байтұрсынов: «Мұғалім нашар болса, сыйлы мектепте отырып сабақ бере алмайды. Мұғалім болу онай нәрсе емес. Тәртіппен жасалған оқу құралдарымен

оқытуға, тәртіпшен оқыта білетін мұғалім керек. Оны білмейтін мұғалімдер тәртіппен жасалған оқу құралдарын, тәртіпсіз жасалған құралдар орнына тұтынады», -дейді. [1,7]

Орыстың ұлы педагогы К.Д.Ушинский «Тәрбиенің қайнар көзі тек адамның жеке басының өнегесіне негізделген. Ешқандай жарғы да, бағдарлама да, ешқандай орынның жасанды әрекеті де оның орнын баса алмайды», -деп текке айтпаған. [2,295]. Оқу-білім жастардың жүрегін тебірентіп, ой сезіміне әсер ету үшін:

- тәрбиеші ұстаздың саяси сауатты, жан-жақты мол білімді;
- ұстаз өз бойындағы білімді оқушы жүрегіне еркін ұялата алатындай әдіскер шебер;
- оқу-тәрбие үрдісін жүргізу кезінде оқушының психологиялық ой-өрісінің өсу, даму дәрежесін бақылай алатындай сезімтал психолог болуы керек.

Оқу-тәрбие процесін ұйымшылдықпен жүргізуде – мұғалім басты тұлға. Осындай талапқа сай қызмет істеу үшін алдымен мұғалім өзінің теориялық және әдістемелік білімін ұдайы толықтырып, үздіксіз ізденуі, өз мамандығын барынша жетілдіру және қызметі саласындағы жаңалықтарымен озық тәжірибені үнемі пайдалануы тиіс. Сонда ғана мұғалім қызметінің жемісі – оқу тәрбие жұмысының нәтижесі бүгінгі күннің талабына сай болады.

Қазіргі кезеңде ғылымның соңғы табыстарына негізделіп оқыту жүйесінде жүзеге асырыла бастаған және асырылатын ең басты мәселелер: оқытудың ғылыми негіздерінің өмір және еңбекпен байланыстылығы; оқытудың политехникалық принципі; техникалық құралдарды, компьютерлерді, оқыту машиналарын кеңінен қолдану т.б. болып отыр. Осы мәселелерді іс жүзіне асыру мұғалімнің тікелей психологиялық және педагогикалық білім деңгейіне байланысты. Сондықтан ол баланың жас ерекшеліктерін есепке алып, физиологиялық, психология және педагогикалық ғылымдардағы құбылыстарының негізгі ұғымдарын, заңдылықтарын, принциптері мен ережелерін және олардың табиғи байланыстылығы атақты физиологтар И.М.Сеченов, И.П.Павлов, белгілі психологтар А.А.Смирнов, А.Н.Монтьев, А.А.Давыдов, дидактар Б.П.Есипов, М.А.Данилов, Л.В.Занков, М.Н.Скаткин т.б. ғалымдарының еңбектерін қол үзбей

оқып терең меңгереді. Сонда ғана мұғалім шығармашылық еңбектің тамаша шебері бола алады.

Педагогикалық процесте озат тәжірибені кеңінен қолданудың маңызы зор. Өйткені терең білім мен тәрбие беру, педагогикалық озат тәжірибені зерттеу-жинақтау және таратудың нәтижесі, мұғалімнің шығармашылық ісінің жемісі.

« ... Жаңа заманның жаңа адамдарын тәрбиелейтін – Сіздер. Ендеше өздеріңіз де көп оқыңыздар. Ең бастысы рухани тоқыраудан сақтаныңыздар. Өйткені елдің ертеңгі тірегі- кейінгі толқын жастар. Олар заман талабына сай тәрбиеленуі тиіс...»-деп Н.Ә.Назарбаев Қазақстан Республикасы Білім қызметкерлерінің І құрылтайында сөз сөйледі. [3,4] Сондықтан бүгінде мұғалімдерге қойылып отырған басты талаптардың бірі- үздіксіз іздену. Мұғалім шеберлігінің негізгі көрсеткіштерінің бірі - әдістеме саласындағы ғылыми жаңалықтар мен озық тәжірибені жетік игеру. Оларды өзінің күнделікті қызметінде пайдалана білу, осы орайдағы мұғалімнің шығармашылық еңбегі ең алдымен сабақпен байланысты. Демек сапалы, тиімді нәтижелі жүргізілген әрбір сабақ – ұстаздардың тынымсыз еңбегінің айғағы. Мұғалімнің әрбір ісі – шығармашылықты талап етеді. Адамның шығармашылық қабілеттері жоғары ойлаудың, арнаулы саладағы терең білімнің, практикалық тәжірибелі іске деген ынтаның негізінде дамиды. Оқушылардың бойында шығармашылық қабілетті дамыту жалпы білім беретін пәндерді оқып үйрену кезінде және еңбек оқу процесінде, сондай-ақ ойлаудың өмірлік тәжірибесі негізінде алған білімдерінің шеберліктерімен дағдыларының негізінде жүзеге асады. Дамытудың маңызды шарты адамның табандылығы мен инициативасы болып табылады. Табанды болмай тұрып ізденістің болуы мүмкін емес. Оқушы осы қасиеттер негізінде еңбекке шығармашылықпен қарау ойдағыдай қалыптасатын болады.

Президент Н.Ә.Назарбаев өзінің Қазақстан халқына жолдауындағы алдағы отыз жыл ішінде мемлекетіміздің қандай бағытта даму керек екендігін белгілеп берді. Әрине, осы міндетті болашақта іске асырушылар жастарымыз.

Тәрбиеленуші оқушы – болашақ маман ескінің көзіндей, жаңаның өзіндей болып ХХІ ғасыр есігінен еркін енетін дүниежүзілік мәдениетті танитын, төл мәдениетін

сыйлайтын, таныта, сыйлата алатын рухани дүниесі бай, интеллектуалдық деңгейі жоғары, білімді, білікті болуы шарт.

Педагогтың жұмысының негізгі, түпкі нәтижесі – оқушы, студент, оның дамуы, білімділігі және тәрбиелілігі, жеке басының қалыптасуы, қабілеті мен жетілуі. Педагогтың жұмысының жоғары критерийі мұғалімдердің өзара әрекеттесуімен ғана емес, сонымен олардың әрекеттерінің түпкі мақсатқа жетуге бағытталуы – шәкірттердің дамуы, білім алуы, тәрбиесі яғни жеке тұлғаның қалыптасуы.

Мұғалім жаңа ғасырда өмірлік ізгіліктер жан-жақты жарасымды, рухани және адамгершілік, әлеуметтік, білімділік-мәдени мүмкіндігі мол ұрпақтың үлесінде болмақ. [4,24]

Педагогикалық ғылыми жетістіктері мен озат педагогикалық тәжірибені заман талабына сай меңгеру- оқушыға білім мен тәрбие берудің негізгі көзі.

Ойымды ұстаз туралы өлеңмен аяқтағым келеді.

Ұстаз болу – жүректің батырлығы,

Ұстаз болу- сезімнің ақындығы.

Ұстаз болу – мінездің күн шуағы,

Азбайтұғын адамның алтындығы,- деп Ғ.Қайырбеков ағамыз айтқандай ұлттың болашағы – ұрпағында болса, ұрпақтың тәрбиесі – ұстаз қолында. Ал ұстаз мұраты - жетілген, толыққанды азамат тәрбиелеу. Осындай талап, мұрат қоя отырып, әрбір оқушыны қазіргі заман талабына сай тәрбиелеу үшін жұмыс жасалық.

Әдебиеттер:

1. Тәжібаева С.Ғ, Құсайынов Х.Х, Құрманова Б.Ж, Төретаева Г.Т. Жоғары және орта арнаулы оқу орындарында тәрбие жұмысын ұйымдастыру. Ақтөбе.2001. - 248б.
2. Қоянбаев Ж.Б, Қоянбаев Р.М. Педагогика.Астана.1998.-378 б.
3. Республикалық ғылыми-әдістемелік журнал «Бастауыш мектеп». 1999.№1-64.б.
4. Беркімбаева Ш.К. Ізгілікті іздеп келем. Мақалалар.Алматы. Атамұра.2001.-224б.

5. Республикалық ғылыми-әдістемелік журнал «Информатика-физика-математика» 2001. №4. 64б.
6. Берікұлы Ниетжан. Педагогика. Ақтөбе. 2004. -427 б.
7. Республикалық ғылыми-әдістемелік журнал. «Сыныптағы тәрбие» 2003. №1-64б.

**УЧЕБНО-РЕЧЕВЫЕ СИТУАЦИИ В ПРОЦЕССЕ ОВЛАДЕНИЯ
ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКОМ**
ЖАЛИМОВА Н.А.

В настоящее время предпринимается попытка уточнить понятие речевой ситуации, рассмотреть различные типы учебных речевых ситуаций и высказать некоторые рекомендации по их использованию в практике преподавания.

Под ситуацией обычно понимают обстановку, совокупность обстоятельств (явлений, предметов) действительности.

Не следует думать, что любая ситуация действительности содержит стимул к речи, т.е. является речевой. Многие ситуации действительности, какими бы естественными и реальными они ни были, не выступают как речевые. Так, например, когда человек спешит на работу и, подходя к остановке, видит приближающийся автобус, то его реакцией на данную ситуацию будет скорее всего убыстрение, т.е. действие, а не речь. В других случаях обстоятельства действительности могут не вызвать речевой реакции либо потому, что информация о ситуации не представляет интереса для человека, либо потому, что отсутствуют условия для речевой реакции на принятую информацию (например, нет собеседника).

Таким образом, речевой ситуацией можно назвать лишь такую ситуацию действительности, которая вызывает ту или иную речевую реакцию.

Было бы неверным, однако, ограничивать понятие естественной ситуации лишь обстоятельствами, реально существующими в жизни. Сюда с полным правом можно отнести и ситуации, в которых речевая реакция вызывается воображаемыми обстоятельствами и предложениями (например, «Что бы вы сделали, если бы...») однако речевой стимул при этом всегда остается естественным. Сказанное выше относится к реальным условиям общения.